

них цілоспрямованих дій підприємства, який ґрунтується на стратегічному мисленні управлінців, гнучко реагує на зміни в організації, орієнтує виробничу діяльність на потреби будівельного ринку та дозволяє досягти підприємству свої конкурентні переваги в довгостроковій перспективі.

Література

1. Минцберг Г. Школа стратегий, стратегическое сафари / Г. Минцберг, Б. Альстренд, Дж. Лампел — СПб. : Питер, 2000. — 366 с.
2. Портер М. Конкуренция / М. Портер: пер. с англ. — М.: Вильямс, 2001. — 495 с.
3. Ансофф И. Стратегическое управление / И. Ансофф; науч. ред. и авт. предисл. Л. И. Евенко. — М.: Экономика, 1989. — 519 с.
4. Карлоф Б. Деловая стратегия: концепция, содержание, символы / Б. Карлоф — М.: Экономика, 1991. — 239 с.

5. Томпсон А. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации / А. Томпсон, Дж. Стрикленд. — М.: Юнити, 1998. — 576 с.

6. Ожегов С. М. Словарь русского языка. Около 57000 слов / С. М. Ожегов; под ред. чл.-кор. АН СССР Н. Ю. Шведовой. — 20-е изд., стереотип. — М.: Рус. яз., 1988. — 750 с.

7. 8сЪепде1 ^ . Е. Вшіпезз Роїісуог 8ігаіедіс Мападетепі: А Вроадег ^ е ^ Гог ап Етегдіпд ^ І8-сірііпе / 8сЪепде1 ^ . Е., Наїіеп К. ^ . — Асадету оГ Мападетепі Просеедіпдз, Аидші 1972.

8. Ніддіпз ^ . М. Огданігаііонаї Роїісу апд 8ігаіедіс Мападетепі : Техі апд Сазез, 2пд ед. — СБІ-садо : ТЪе ^ гудеп Ргеzz, 1983.

9. Реарсе П ^ . А. 8ігаіедіс Мападетепі, 2пд ед. / Реарсе П ^ . А., Кобіпзоп К. В. ^ т. — Ноте ^ оод, ІІІ : КісЪагд ^ . !тіп, 1985.

10. Хасси Д. Стратегия и планирование / Д. Хасси — СПб. : Питер, 2001. — С. 12

Поступила до редакції 05.03.13

© О. Є. Кононова, 2013

УДК 338.001.36

Н. І. Верхоглядова*
Т. Є. Іваницька**

СУТНІСТЬ І ЗНАЧЕННЯ ЛОГІСТИЧНИХ ПОТОКІВ В УПРАВЛІННІ БУДІВЕЛЬНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

У статті розглядаються аналіз визначень терміну потік, логістичний потік та специфіка будівельного виробництва які впливають на потоки будівельного підприємства.

Ключові слова: потік, логістика, логістичний потік, будівельне підприємство.

В статті розглядаються аналіз визначень терміна поток, логістический поток и специфика строительного производства, которая воздействует на потоки строительного предприятия.

Ключевые слова: поток, логистика, логистический поток, строительное предприятие.

The article considers analysis of definitions of the term flow, logistic flow and specificity of building production which influence on flows of building enterprise.

Keywords: flow, logistics, logistic flow, building enterprise.

Постановка проблеми. Сучасний стан економіки України характеризується складністю процесу формування ринкових відносин.

З переходом на ринкові відносини економічні суб'єкти змушені переглядати основні цілі управлінської діяльності, а також використовувати сучасний методичний інструментарій, що забезпечує їх ефективне досягнення.

В даний час підприємства будівельної галузі постійно стикаються з вирішенням складних за-

вдань управління матеріальними ресурсами, використовуваними при будівництві об'єктів. Будівельна галузь є однією з матеріаломістких галузей народного господарства. Тому, ефективність функціонування будівельних підприємств в значній мірі залежить від інтеграції існуючих систем управління постачальницькими, виробничими, транспортними та збутовими процесами, здійснюваними при будівництві об'єктів. Одним з важливих чинників підвищення ефективності підприємницької діяль-

* Верхоглядова Н. І. — д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри обліку, економіки і управління персоналом підприємства.

** Іваницька Т. Є. — асистент кафедри обліку, економіки і управління персоналом підприємства, аспірантка. ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури», м. Дніпропетровськ.

ності є ефективне управління логістичними потоками будівельного підприємства.

Але, сучасні вітчизняні будівельні підприємства ще не включили управління логістичними потоками в склад основних напрямків активно здійснюваної стратегії своєї поведінки в ринковому середовищі і явно недостатньо використовують даний фактор на підвищення конкурентоспроможності. Аналіз існуючого досвіду господарювання на підприємствах зарубіжних країн показує, що загальним орієнтиром в управлінні логістичними потоками є їх оптимізація, яка дозволяє будівельним підприємствам знизити витрати виробництва, підвищити продуктивність, поліпшити якість продукції і в результаті отримати конкурентні переваги на ринку.

Актуальність проблеми оптимізації логістичних потоків будівельного підприємства та ефективного управління ними справляє визначальний вплив на конкурентоспроможність підприємства, його фінансовий стан та фінансові результати.

Аналіз досліджень і публікацій. Вивченням логістичних потоків займалися такі вчені як А. У. Альбекова, В. Г. Алексеєнко, І. І. Бажин, А. М. Гаджинский, Є. П. Жаворонков, Є. К. Івакіна, О. О. Мітько, І. С. Манжай, О. А. Новікова, В. А. Ніс, М. Є. Рейф, А. І. Семененко, В. І. Сергєєв, І. А. Стрельникова, В. Н. Стаханова, С. А. Уварова, Л. В. Фролова та інші.

Метою даної статті є розгляд категорії потік і логістичний потік, виявлення особливостей будівельного виробництва та їх вплив на логістичні потоки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зазначимо, що поняття «потік» в спеціальній літературі досить докладно досліджено з позицій математики, економіки та логістики.

У найзагальнішому розумінні потік — це маса, що рухається, сукупність об'єктів, сприймана як єдине ціле.

Потік існує у вигляді процесу на певному часовому інтервалі і, відповідно, визначається за конкретний період часу.

У спеціальній літературі застосовуються два основні підходи до визначення сутності категорії «потік»:

1. Математичний.
2. Економічний.

Так, потік з математичної точки зору, це безліч елементів, сприймається як єдине ціле. У теорії графів потік характеризується як сукупність однорідних об'єктів, що пересилаються з однієї вершини графа в іншу за його дуг. Більш широке «кількіс-

но-просторове» визначення потоку приводиться в «Математичному енциклопедичному словнику», в якому він розглядається як окремий випадок існування динамічної системи в умовах здійснення параметричних перетворень фазового простору [1]. При цьому під фазовим простором в математиці розуміється «сукупність усіляких миттєвих станів фізичної (в широкому сенсі слова) системи, постачений певною структурою в залежності від вивчається системи та розглянутих питань» [1].

Таким чином, з математичної точки зору потік — це безліч однорідних елементів, що переміщуються в просторі (наприклад, з однієї з вершин графа в іншу) та / або в часі (при параметричних перетвореннях миттєвих станів фізичної системи), сприймається як єдине ціле і, отже, що мають системні властивості.

При використанні економічного підходу потік в самому загальному випадку характеризується як економічна величина, яка вимірюється в русі з урахуванням того періоду часу, для якого робиться розрахунок, з розмірністю «обсяг, поділений на час» [2; 3].

Перш ніж розглядати поняття логістичного потоку, проаналізуємо літературні джерела, які визначили поняття потік з позиції економічного підходу.

Так, А. І. Семененко та В. І. Сергєєв розуміють потік, як спрямований рух чогось умовно однорідного [4].

На думку А. У. Альбекова, О. О. Мітько, В. Г. Алексеєнко, І. А. Стрельникової потік являє собою сукупність об'єктів, що сприймається як єдине ціле, та існує як процес на деякому часовому інтервалі [5], [6].

В свою чергу, І. І. Бажин вказує на те, що потік — це система переміщуваних об'єктів, множинна елементів, яка сприймається як єдине ціле [7].

На думку О. А. Новікова, В. А. Ніс, М. Є. Рейф, С. А. Уварова потік — це сукупність об'єктів, що сприймається як єдине ціле і існує як процес, який відбувається безперервно на деякому тимчасовому інтервалі [8].

А. М. Гаджинский поняття потік визначає як рухома маса чого-небудь. Однак під рухом в логістиці розуміється не тільки переміщення чогось у певному напрямку, але й перехід з одного стану в інший.

І. С. Манжай обумовлює, що потік — це один з безлічі об'єктів, що сприймається як єдине ціле, існує як процес на певному часовому інтервалі і вимірюється в абсолютних одиницях.

Можна виділити визначення, дане В. Н. Стахановим, Є. К. Івакіним, де під потоком мається на увазі взаємопов'язані і взаємообумовлені про-

цеси руху власних і залучених ресурсів підприємства для досягнення його цілей.

Розглянувши сутність потоку, можна відзначити, що потік являє собою спрямований рух сукупності однорідних об'єктів, основною ознакою якого є рух.

Таким чином, виявимо особливості будівельного виробництва які впливають на потоки будівельного підприємства.

Галузевими особливостями, які впливають на потоки є:

- мета будівництва — відтворення основних виробничих і невиробничих фондів;

- готова будівельна продукція як товар виступає у формі нерухомості;

- будівельна галузь має складну структуру, яка обумовлена її міжгалузевим характером;

- будівельна продукція, тобто нерухомість, використовується в якості засобів виробництва і предметів споживання;

- тривалий виробничий цикл і відповідно великий обсяг незавершеного будівництва;

- необхідність розвинутої інфраструктури і видів забезпечення будівельного виробництва, значний обсяг підготовчих робіт;

- якість будівельної продукції та ефективність будівельно-монтажних робіт в значній мірі визначаються проектом;

- висока диверсифікація будівельної продукції на рівні, близькому індивідуальним потребам замовника;

- вплив природних факторів, рельєфу місцевості і навколишньої забудови на організацію будівельних робіт;

- нерухомість і територіальна закріпленість (локалізація) будівельної продукції, високий вплив факторів сезонності, розкид об'єктів на великій території;

- висока ресурсомісткість (трудомісткість і матеріаломісткість) будівельного виробництва;

- необхідні для будівництва фінансові кошти приймають форму капіталовкладень-інвестицій;

- високий рівень імобілізації ресурсів у незавершеному будівельному циклі;

- необхідність виробничо-технічної комплектації;

- залежність від архітектури, дизайну та естетичного оформлення екстер'єру і інтер'єрів;

- різноманітність видів нагляду та інспекцій за ходом будівельно-монтажних робіт.

На основі вищевикладеного та враховуючи особливості будівельного підприємства під потоком будівельного підприємства будемо розуміти сукупність взаємопов'язаних потоків на всіх стадіях будівельного виробництва, їх ко-

ординація, інтеграція в єдиний процес поточного будівництва спрямованого на підвищення ефективності управління будівельним підприємством.

Ефективне управління потоками будівельного підприємства займає особливе місце в виробничо-комерційній діяльності підприємства, оскільки охоплює весь комплекс робіт від нульового рівня і до реалізації готового об'єкта.

Визначивши особливості будівельного виробництва, які впливають на потоки можна сказати, що застосування логістики в управлінні цими потоками дозволяє підвищити ефективність діяльності будівельного підприємства.

Логістика вивчає рух ресурсів (матеріальних, фінансових, інформаційних) у просторі і в часі. Під рухом розуміється безперервне зміна стану ресурсів — їх кількості, якості, місця знаходження, приналежності власнику і т. д.

Логістика досліджує потік змін і прагне до його регулювання на всьому його протязі — від закупівлі ресурсів до споживання виробленої продукції.

Логістика розглядає всі етапи планування, створення, обігу та споживання, де потік простежується на всьому його протязі для того, щоб в точці його надходження до споживача отримати найбільш ефективні результати.

Таким чином, визначивши, що вивчає логістика будемо розглядати потік з точки зору логістики та проаналізуємо визначення логістичного потоку.

У загальному розумінні логістичним потоком вважають потік, що має відношення до логістичних процесів на підприємстві, тобто циркулює в його логістичній системі.

О. В. Кузьміна під логістичним потоком розуміє потік у логістичній системі підприємства, над яким виконуються логістичні операції або логістичні функції з метою управління ним та оптимізації логістичної діяльності підприємства [9].

Логістичний потік на думку автора Л. В. Фролової — охоплює систему структурно взаємопов'язаних елементів, який виступає як єдине ціле, підвладне динамічних змін у конкретному періоді часу [3].

Логістичний потік є стрижень, навколо якого і за ради якого відбуваються певні логістичні операції. Як певний об'єкт він має параметри-характеристики, що вказують на кількісні та якісні властивості об'єктів, які є в наявності в певний момент часу та вимірювані в абсолютних одиницях. До таких параметрів можна віднести початковий та кінцевий пункти його руху, траєкторія руху, довжина шляху, швидкість та час пересуван-

ня, проміжні пункти, інтенсивність, час опрацювання та інші [9].

Висновок. Отже, більшість закордонних та вітчизняних вчених у галузі логістики доходять згоди, що коли йдеться про категорію «логістичний потік» мається на увазі рух сукупності всіх видів ресурсів підприємства, та ключовим поняттям у логістиці є саме матеріальний потік, а інші види потоків — інформаційний, фінансовий, сервісний, людський — вважаються супутніми.

Застосування логістики в управлінні потоками на будівельному підприємстві дозволяє скоротити час руху сировини і матеріалів, знизити рівень запасів, забезпечити комплексний облік всіх витрат, підвищити рівень обслуговування та кваліфікацію персоналу, а також забезпечити безперебійність та оперативність інформації.

Особливості будівельного виробництва визначають процес матеріалоспоживання і руху економічних потоків на об'єкті та поза ним, а також до і після виконання робіт. Все це є вихідними умовами для ефективного управління логістичними потоками.

Таким чином логістичний потік відображає рух і динамізм економічних процесів. Визначальними параметрами є початкова та кінцева точки потоку і його траєкторія, тому в залежності від мети управління встановлюються межі потоку.

Поступила до редакції 13.03.13

Література

1. Математика и кибернетика в экономике: словарь-справочник / [авт.-уклад. И. И. Гонтарева, М. Б. Немчинова, А. А. Попова] — Изд. 2-е перераб. — М. : Экономика, 1975. — 700 с.
2. Комарницький І. М. Теоретичне обґрунтування організації логістики на підприємствах / І. М. Комарницький, Н. С. Питуляк // Регіональна економіка. — 2007. — № 4. — С. 61-68.
3. Николайчук В. Е. Теория и практика управления материальными потоками : монография / Николайчук В. Е., Кузнецов В. Г. — Донецк : КИТИС, 1999. — 485 с.
4. Семененко А. И. Логистика. Основы теории : учеб. для вузов / А. И. Семененко, В. И. Сергеев. — СПб. : Союз, 2003. — 544 с.
5. Алексеенко В. Б. Основы логистики : учеб. пособие / В. Б. Алексеенко, И. А. Стрельникова. — М. : Из-во РУДН, 2005. — 116 с.
6. Альбеков А. У. Коммерческая логистика : учеб. пособие / А. У. Альбеков, О. А. Митько. — Ростов н/Д : Феникс, 2002. — 416 с.
7. Бажин И. И. Логистика / И. И. Бажин. — Х. : Консум, 2003. — 240 с.
8. Логистика : [учебное пособие] / Новиков О. А., Нос В. А., Рейфе М. Е., Уваров С. А. — СПб. : СЗПИ, 1996. — 112 с.
9. Кузьміна О. В. Теоретичний аналіз основних понять логістики // Вісник Донецького університету економіки та права. — 2012. — № 1. — С. 182-189.

© Н. І. Верхоглядова, Т. Є. Іваницька, 2013